

Madde Kullanma E?ilimi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Madde Kullanma E?ilimi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25487>

Özet

Madde Kullanma E?ilimi Ölçe?i (MKEÖ), bireylerin madde kullan?m?na yönelik psikolojik yatk?nl?klar?n? ve e?ilimlerini ölçmek amacıyla geli?tirilmif bir psikometrik araçtır. Ölçe?in geli?tirilmesi ve ilk geçerlik-güvenilirlik çal??malar? 2001 y?l?nda Ceyhun, O?uztürk ve Ceyhun tarafından gerçekte?irilmif tir. Bu çal??ma, ölçe?in farklı klinik ve normal popülasyonlardaki ay?rt edicili?ini ve iç tutarlılı??n? incelemeyi amaçlam??tır. Ölçek, özellikle Madde Ba??mlılı?? riskini de?erlendirmede potansiyel bir tarama aracı olarak tasarlanm??tır.

Anahtar Kelimeler

Madde Kullanma E?ilimi, Ba??mlılık, Psikometrik Ölçek, Geçerlik, Güvenilirlik, Klinik Psikiyatri, Madde Kötüye Kullan?m?.

Yazarlar

Ceyhun, B., O?uztürk, Ö., Ceyhun, A. G.

Amaç

Madde Kullanma E?ilimi Ölçe?i'nin temel amacı, henüz madde ba??mlılı?? tan?s? almam?? veya ba??mlılık belirtileri göstermeyen ancak risk altında bulunan bireylerde, madde kullan?m?na yönelik mevcut e?ilimi ve yatk?nlı?? tespit etmektir. Bu tespit, erken müdahale programları'nın planlanması açısından kritik önem taşımaktadır.

Ölçek, klinik ara?tırmalarda ve saha çal??malarında, madde kullan?m bozuklukları'nın etiyolojisini anlamaya yönelik çal??malar için güvenilir ve geçerli bir ölçüm aracı sağlamak üzere geli?tirilmif tir.

Yapı

Ölçek, bireyin madde kullan?m?na karşı tutumları'nı, beklentilerini ve sosyal etkilenmeye aç?klılı??nı yansıtan psikolojik yapıları ölçmektedir. Geli?tirme çal??ması, MKEÖ'nün yapısal olarak madde ba??mlılı?? potansiyelini öngörebilen faktörleri içerdini varsaymaktadır. Ölçe?in derecelendirme formatı orijinal kaynaktan belirtilmemif tir, ancak psikometrik geli?tirme sürecinde bu tür ölçeklerin genellikle Likert tipi bir yanıt formatı kullanıldığını varsayılmaktadır.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??maları, MAC (Madde Kullanma E?ilimi Ölçe?i) ve SAP (Sosyal Arzu Edilebilirlik Ölçe?i) de?erleri arasındaki korelasyonların incelenmesi yoluyla gerçekte?irilmif tir.

Bu analizler farklı klinik gruplar (Alkol ba??mlil????, Psikiyatri hastalar?, Normal Kontrol) ve Madde ba??mlil??? grubu üzerinde ayrı ayrı yapılmıştır.

Bulgulara göre, Madde ba??mlil??? grubu d???ndaki tüm gruplarda MAC ve SAP de?erleri arasında istatistiksel olarak önemli bir ilişki saptanmıştır:

Alkol ba??mlil??? grubu: $r = 0.524$; $P = 0.000$

Normal kontrol grubu: $r = 0.417$; $P = 0.000$

Psikiyatri grubu: $r = 0.479$; $P = 0.000$

Ancak, Madde ba??mlil??? grubunda ise bu ilişki hem önemsiz hem de ters yönde bulunmuştur ($r = -0.173$; $P = 0.23$). Bu durum, madde ba??mlil???lar?nın sosyal arzu edilebilirlik kaygı?ta??madan madde kullanım e?ilimlerini raporlama biçimlerinin diğer gruplardan farklı olabilece?ine işaret etmektedir.

Güvenilirlik

MKEÖ'nün güvenilirlik çal??ması, test-tekrar test yöntemi kullanılarak de?erlendirilmiştir. Ölçek, 60 denekten oluşan bir gruba 5 hafta arayla iki kez uygulanmıştır.

Elde edilen veriler, Pearson Momentler Çarpım? Korelasyon tekni?i ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda, ölçe?in toplam puan korelasyonu (test-tekrar test güvenilirli?) de?eri **.63** olarak tespit edilmiştir. Bu de?er, ölçe?in zaman içinde tutarlı sonuçlar verme konusunda orta düzeyde bir güvenilirli?e sahip olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Kaynak materyalde ölçe?in faktör yap?sına dair detaylı bir bilgi (örne?in, kaç faktörden oluştu?u veya faktör yükleri) açıkça belirtilmemiştir. Ancak, ölçe?in bir geli?tirme çal??ması olduğu göz önüne alındığında, yapı geçerlili?inin sağlanması amacıyla faktör analizinin yürütülmesi muhtemeldir. Ölçe?in madde kullanma e?iliminin altında yatan farklı boyutlar? ölçtü?ü varsayılmaktadır.

Enstrüman

Test Type: Geli?tirme Ölçe?i (Development Scale)

Format: Derecelendirme format? orijinal çal??mada belirtilmemiştir.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Klinik (Madde ba??mlil????, Alkol ba??mlil????, Psikiyatri) ve Normal

popülasyonlar.

Age Group: Çal??ma popülasyonunun ya? aral??? orijinal kaynakta kesin olarak belirtilmemi?tir, ancak ergen veya yeti?kin popülasyonu üzerinde kullan?ld??? varsay?lmaktad?r.

Population Details: Geçerlik ve güvenilirlik çal??malar? için kullan?lan gruplar: Madde ba??mlil??? grubu, Alkol ba??mlil??? grubu, Psikiyatri grubu ve Normal kontrol grubu.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale). Güvenilirlik için Test-Tekrar Test yöntemi, geçerlik için ise di?er psikometrik araçlarla (SAP) korelasyon analizi kullan?lm???r.

Anahtar Kelimeler

MKEÖ, Madde Kullan?m Riski, Psikiyatri, Test Tekrar Test, Korelasyon Analizi, Psikolojik Yatk?nl?k.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor (Not available)

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor (Not available)

Correspondence Address: Bilinmiyor (Not available)

?zinler ve Ücretler ve Test Y?I?

Ölçek, 2001 y?l?nda yay?mlanm???r. Ölçe?in kullan?m? için gerekli izinler ve olas? ücretlendirme bilgileri için orijinal yay?nc?lara veya yazarlara ba?vurulmas? gerekmektedir.

Orijinal yay?n, *Klinik Psikiyatri* dergisinde yer almaktad?r. Makalenin dijital ba?lant?s? ?u adresten eri?ilebilir: klinikpsikiyatri.org.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi ?u adresten indirilebilir: madde-kullanma-egilimi-olceginin-gecerlik-ve-guvenilirligi-toad.pdf

Kaynaklar

Ceyhun, B., O?uztürk, Ö. ve Ceyhun, A. G. (2001). Madde kullanma e?ilimi ölçe?inin geçerlik ve güvenilirli?i. *Klinik Psikiyatri*, 4, 87-93.

Madde Kullanma E?ilimi Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde

de?i?tirilmemelidir.

Orijinal kaynakta ölçe?in maddeleri metin olarak sa?lanmam??t?r. Maddelerin tam içeri?i için yukar?da belirtilen referans makaleye (Ceyhun, O?uztürk ve Ceyhun, 2001) ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM